

Het beloofde land

Voor aankomende eerstejaars is het niet van belang te weten dat er 14 begraafplaatsen zijn in Nijmegen; de vijftiende heeft niet lang geleden moeten wijken voor de nieuwbouw van een rusthuis voor demente bejaarden. De gestorven bewoners van het oude rusthuis zijn bot op bot begraven in een massagraf, de steen op de begraafplaats 'Heilig Land' vermeldt de namen en markeert de plaats. Nee, beter is het om de aankomende student te informeren over de universiteit met al zijn studentenvoorzieningen op het terrein des levens, verder over het rijke uitgaansleven, vooral niet de arme uitvaart. Het lijkt daarom misschien meer op een studentikoze grap om foto's van begraafplaatsen af te drukken in dit introductienummer ondanks dat het toch over Nijmegen gaat: haar vergeten of nimmer gekende stadsgenoten. Ook willen de foto's geen zinnebeeld zijn voor de teloorgang van het intellectuele gehalte der universiteit. Geen grap en geen verwijzing, niets van dat alles. Begraafplaatsen bezitten een wonderlijke tegenstrijdigheid: zij bergen de mensen op, die niet meer aanwezig kunnen zijn in het leven en zich

dus niet meer kunnen laten gelden. Aan de andere kant lijken deze doden een moordend steekspel te spelen ook al is dit met behulp van de nabestaanden. Zij wedijveren met pracht en praal, in naam en toenaam, in marmer of andere —goedkopere— stenen. Men doet van alles om niet vergeten te worden en met kunst en vliegwerk lukt dat soms nog ook want mijn ogen laten zich vaak vangen. Zo streden ze tegen de vergetelheid maar het mensbeeld veranderde: een toch langs dode plaatsen toont de metamorfose van het westerse mensbeeld.

Vroeger baarde men nog thuis op, begroef met lotgenoten rond de kerk, zodat iedere zondag de herinnering levend bleef of men wilde of niet. Ondanks het doordrongen feit om stof te zijn, manifesteerden de gegoede families zich in bombastische tomben of beeldende tempeltjes boven hun catacomben om zichtbaar rijk te blijven, zeker omdat ook de aarde niet in de hemel te koop was. Vanaf de kansel formuleerden geestelijken de wet van Meden en Perzen: de

zeis maait zowel het graan als de korenbloem. De dood kleeft aan alle stenen om onverwacht in de deuropening te springen. Maar meer en meer verdringen we de dood, zij huist niet meer tussen ons maar enkel nog in ziekenhuizen of rouwkamers. Het ritueel besteden we uit en de ernst is enkel nog bij de directe nabestaande: verdriet is tot rouw

verworden, bekleed in zondagspak, strakke gezichten achter de koffietafel. Zelfs verbranden we ons lijf en leden, worden verstrooid of huren eventueel een klein kastje met een duur naamplaatje. Ver van de bewoonde wereld leggen we onze familie in strakke boomgaarden van steen, waar dichters niet meer hoeven te komen en de romanticus zich niet meer kan laven. Wij

vergeten niet als het om de dood gaat maar dompelen haar in de vergetelheid, alleen de reële dood kan nog schokken, maar dan is het te laat, te laat, omdat de dood als algemene dood werd gedacht. "Men denkt aan de dood maar niet aan zichzelf in de dood", schreef Kierkegaard in zijn rede bij het graf.

Rik Roelfzema

heilig land stichting

Het Heilig Land: in gewapend beton het nagebouwde lege graf van Christus, dat in het hoogseizoen gevuld is met nieuwsgierige kinderen op schoolreisje. Kleine mensen dalen van het cementen Golgotha af en al likkend aan hun ijsje vragen ze of hier nu échte doden liggen. De rijken pronken met hun dubbele naam voor duizenden toeristen en kinderen lopen snoepend over de stenen muurtjes. Er zijn geen papiermanden hier.

kwakkenbergweg

De dood verbijstert, breekt het vertrouwen en de nabestaanden doen mij verwonderd stilstaan: uit principe dronk Andries toch zijn koffie zwart?

pastoor wichersstraat

Toen de buurvrouw bij mijn moeder de keuken binnenkwam om te zeggen, dat er vliegtuigen naderden, antwoordde mijn zusje, dat het niet gevaarlijk was zo'n kinderwagen in de tuin want er zat een kap op. Ze moesten beiden lachen en aan de hand van buurvrouw gingen we naar de kelder op de hoek. In de verte regende het zacht bommen ter grootte van een kind.

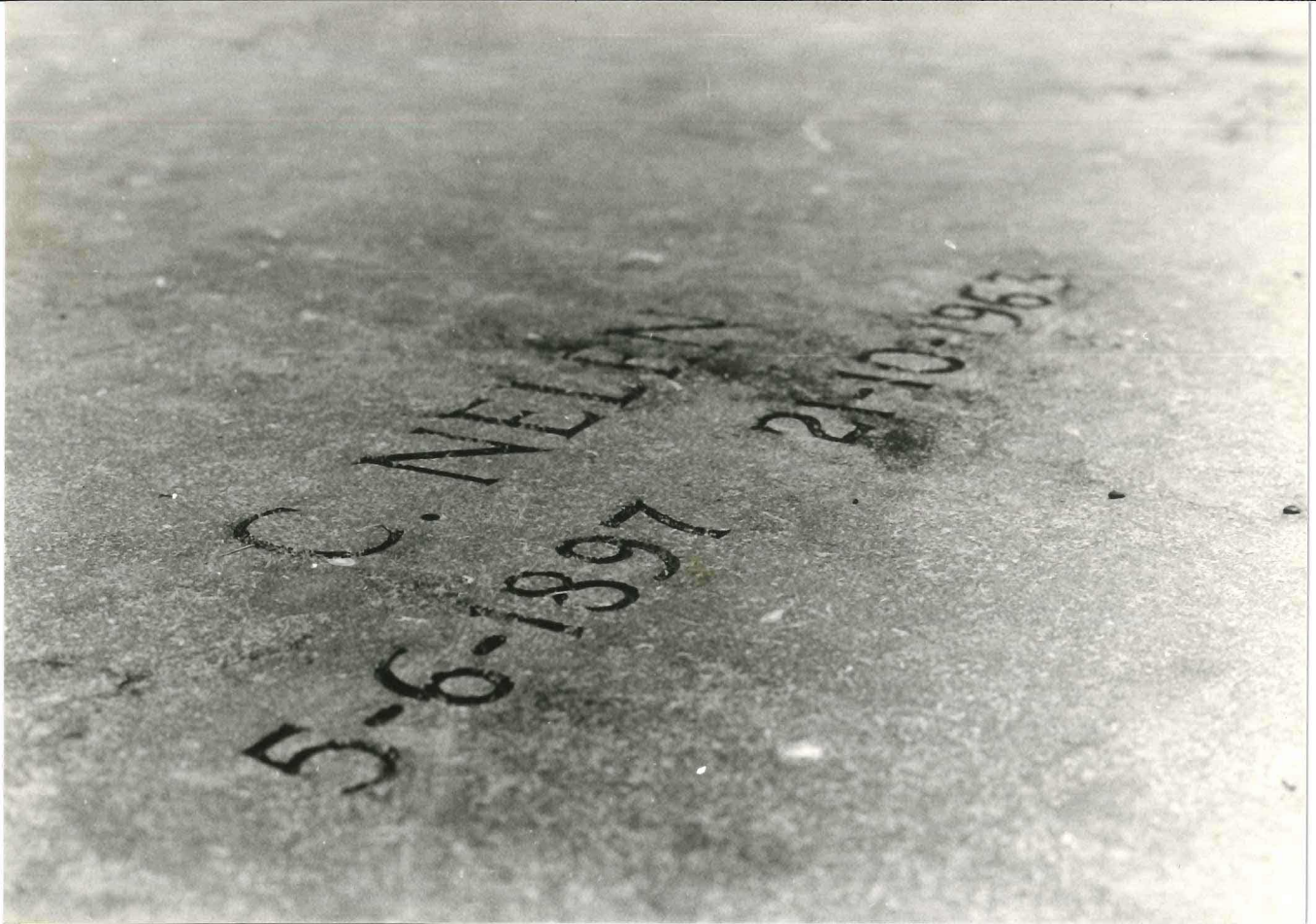
daalseweg

De bomen vallen vertraagd jarenlang en ruimen één voor één het stoffige veld, totdat de aarde geheel met asfalt wordt overgoten langs de nieuw te bouwen woningen. Blijven nu die paar hardnekkige doden over, die nog voor tien jaar betaald hebben. "Die krijgen ze niet weg", mompelt de tuinman en stelt in z'n hoofd het werk veilig, terwijl we samen omhoog kijken naar prachtige beuken, die als vuur in de herfst, wanhopig in de winter, nu roestbruin als het hek boven onze hoofden deinen. Hij harkt de gevallen bladeren tot een immense grafheuvel, die hij later op een bakfiets afvoert. Op enige afstand volg ik de kar over de lanen: vandaag ben ik de enige familie.

dennenstraat

Wanneer je dagenlang over begraafplaatsen dwaalt en eenzaam fotografeert dan worden het ook letterlijk dode plaatsen — geen mens die zich er waagt. Wanneer een man en een vrouw bloemen leggen en even over de schouder spieden, dan voel ik mij betraapt. Gelukkig gebeurde dat maar één keer. Verdere ontmoetingen hadden alleen op afstand plaats en dat is veiliger; er was geen aanspreekbaar mens aanwezig. Ik had nog wel kunnen zwaaien natuurlijk.

albertinum

Eenvoud siert de mens, zeker in de dood. De stenen liggen in het gras verzonken, alsof de grasmaaimachine er overheen wordt gehaald en zijn messen slijpt aan de namen van hen, die het Albertinum bewoonden. In stemmig zwart meldde ik mij bij de poort, bang geen toestemming te krijgen om de begraafplaats te bezoeken — want wat had ik per slot van rekening te zoeken? Maar de tengere broeder ging mij voor en ik volgde zijn vinger tot aan de stenen. Zo onopvallend als ze leven in het klooster, zo liggen ze in ruste in de tuin — en waarom moet ik dat ook bekijken?

kerkstraat

Door de boomgaard, langs de bijenkorven, via het grasveld, voorbij de moestuin, daarachter liggen ze languit onder de grond. Zij, die eerst de orde dienden, nu haar enkel in naam vertegenwoordigen; sober met uniforme kruizen gemarkeerde graven. En daar sta ik dan — telkens weer verpletterd door de eenvoud. Over de lanen loopt een man, die naar mij kijkt, als ik het statief uitklap maar zeggen doet hij niets, enkel een vlugge groet als antwoord. Hij was het, voor wie ik de pas inhield, toen hij nog voor één van de houten kruizen stond.

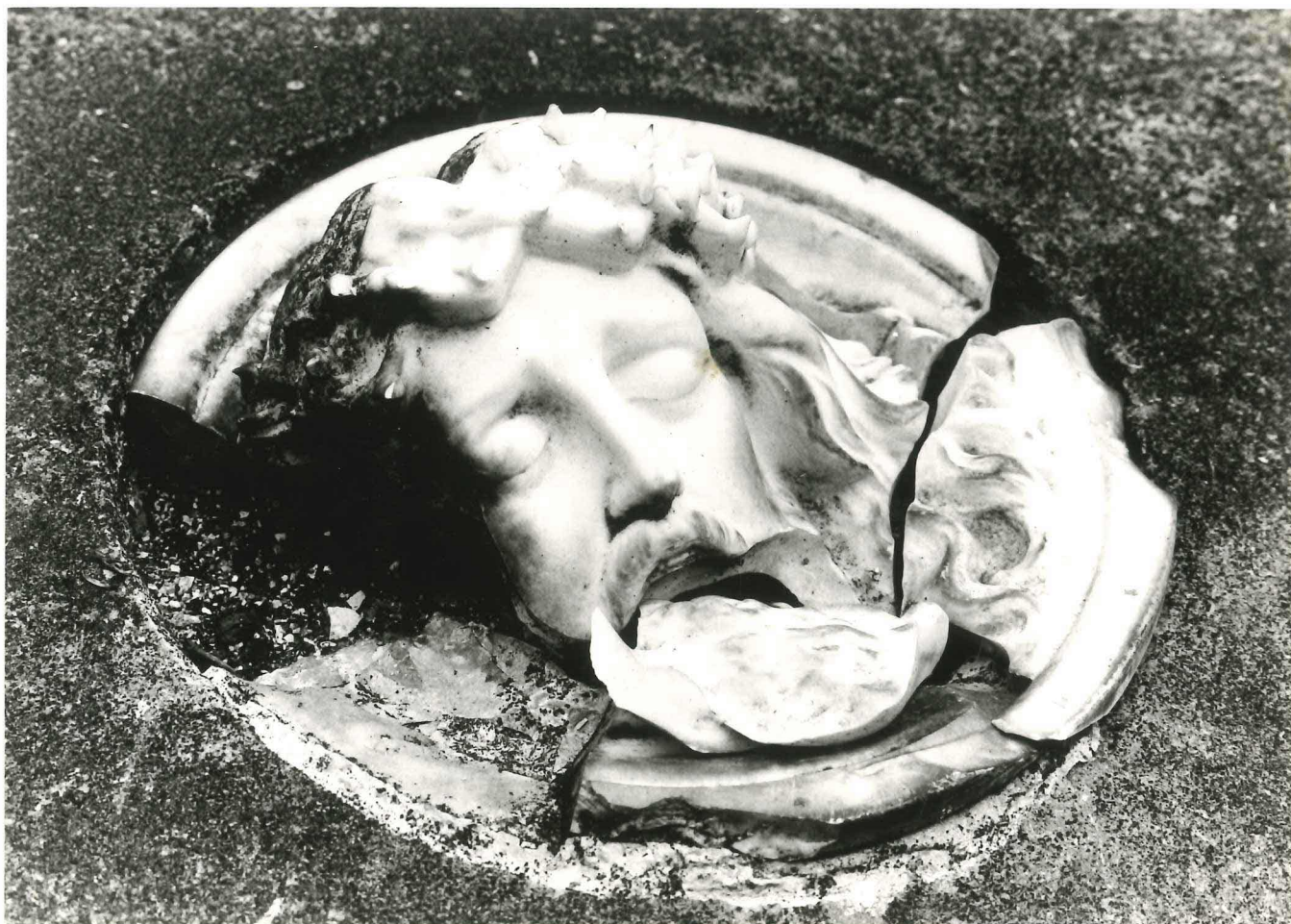
nijmeegsebaan

De tuin straalt nog het rijke verleden uit met haar glooiende heuvels, de trapsgewijze afdeling langs de bloemperken en de grote vijver met liliën. De fontein jaagt kristal in de lucht en het enige geluid komt van zoemende bijen en vallend water. "Wanneer u niet over het zand loopt, kunt u wel naar de begraafplaats", zegt een oude bewoner van het klooster. Maar bij de begraafplaats is het enige zand net rondom de crucifixen en hoe moet ik daar doorheen lopen? Alles is groen van versgemaaid gras en waarom zou ik door het grijs lopen, om mijn schaduw beter te kunnen zien? Ze liggen keurig op jaar gesorteerd: angstig overzie ik de laatste rijen. De jaren zestig en zeventig scoren hoog en het zal niet lang duren of de Kopse Hof kan ook het andere gedeelte van het klooster huren.

kwakkenbergweg

Een immense hond, aan Cerberus gelijk, bewaakt de eeuwige jood. "Mensen, die alleen maar willen kijken, laat ik niet toe", sprak de man vriendelijk. Morgen zou hij op vakantie gaan dus ik moest niet teveel op de paden lopen. Al dat zorgen voor die ene begrafenis per jaar, die paar bezoekers in de drie maanden. De hond is er iedere dag. Thuis het *ner tamid*: het eeuwige licht, na '45 het symbool voor de gehele familie anders is er geen beginnen meer aan. Zijn dochter keek mij in de ogen en staarde daarna naar mijn handen, inderdaad waren mijn nagels zwartgelakt, — ik had aan alles gedacht, koel en berekenend haast.

daalseweg

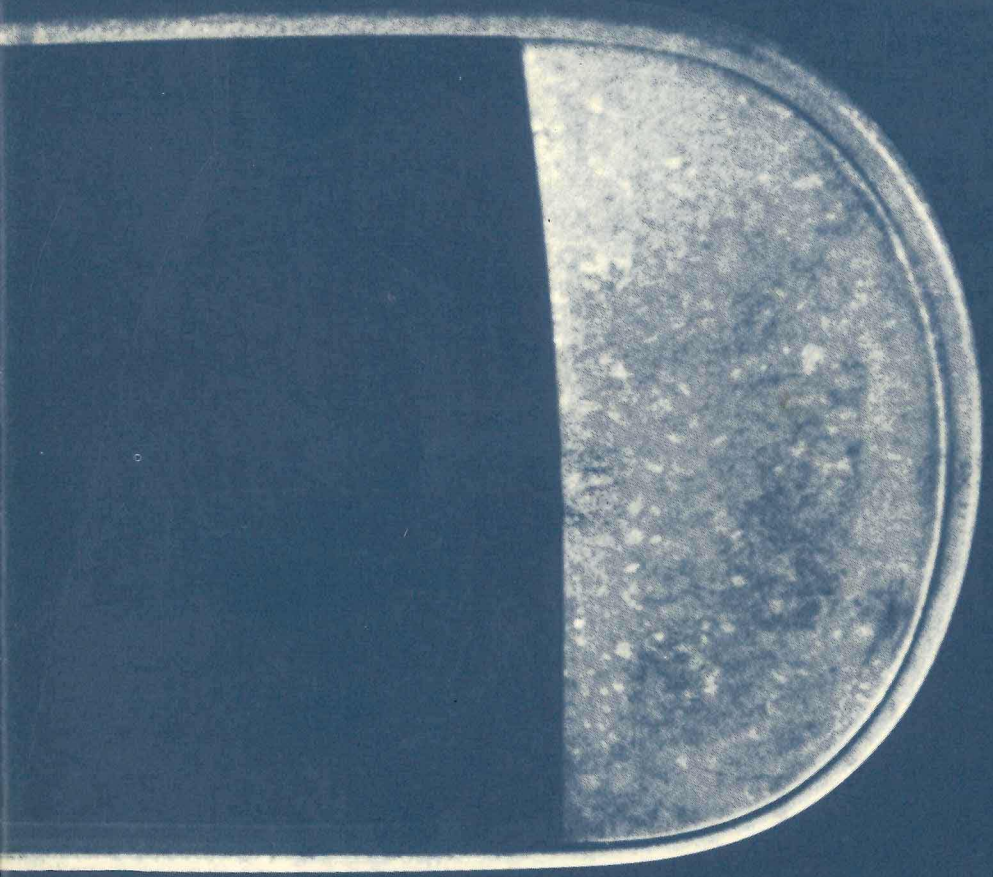
Corpus Christi versplinterd: over de muren klimt de jeugd om te vernielen of te vrijen. Overal tussen de zerken de kapot geslagen wijnflessen —bij de glascontainer van Albert Heyn weggehaald— maakt het laatste levensgevaarlijk. De bomen buigen diep voorover maar beschermen de graven niet tegen een mensenhand. In een oude caravan drinkt de tuinman koffie, vragend hoe ik de andere begraafplaatsen vond in vergelijking met zijn ijverig harken. Hij weet het, tegen de vernieling is niets te doen, dat gebeurt na sluitingstijd.

Beeldmateriaal en tekst: Rik Roelfzema.

T E G E N S D R A A N

Inhoud

Colophon, reacties, redactioneel 2
Het gelijk van een nieuwe generatie; een profiel van het nieuwste type student 3
De waarheid over de wetenschap; hoe het nu precies zit met de TFS, de WWO en de BUOZ 4
Er waren eens drie studentjes; hoe men rond de oorlog hier studeerde; daar zakt je broek van af 5
Naar een nieuwe elite; de Wetenschap is dood, leve de massastudent! 6
Het beloofde land: 'Men denkt aan de dood, maar niet aan zichzelf in de dood' 7/8
De Managers: interview met drie faculteitsvoorzitters 10
5. Vliegen en Hier Melden: een oude en een nieuwe columnist 11
Studentenradeloosheid: zand in de raderen van de universitaire democratie 13
Documenta 7: Met Marin Terpstra op pad door Kassel 14
Het Actiecomité Vierdaagse: de strijd tegen de militaire pakjes 15
Kameel te Nijmegen ziet carnaval der burgers; nogmaals de Vierdaagse 16

Introductienum
Interviews deka
Kassel
Vierdaagse
Studeren vroeg